



ČESKÁ REPUBLIKA

R O Z S U D E K

J M É N E M R E P U B L I K Y

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy JUDr. Michala Mazance a soudců Mgr. Davida Hipšra a JUDr. Jana Passera v právní věci žalobce: **Edl a partneři, v. o. s.**, se sídlem Na Zahrádkách 268/18, Hradec Králové, zastoupen Mgr. Richardem Langem, advokátem se sídlem Dvořákova 14, Brno, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem správního orgánu, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze 15. 1. 2014, čj. 3 A 115/2013 - 73,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **se zamítá.**
- II. Žalovaný **nemá** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovaný **je povinen** zaplatit žalobci náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti ve výši 4114 Kč do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku k rukám jeho zástupce Mgr. Richarda Langa, advokáta se sídlem Dvořákova 14, Brno.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Žalobce podal u Městského soudu v Praze žalobu na ochranu před nezákonným zásahem žalovaného, který spatřoval v tom, že žalovaný vymazal ze seznamu insolvenčních správců jeho právo vykonávat činnost insolvenčního správce.

[2] Městský soud rozsudkem ze dne 15. 1. 2014, čj. 3 A 115/2013 - 73, shledal, že zásah žalovaného spočívající v uvedení údaje o zániku žalobcova práva vykonávat činnost insolvenčního správce ke dni 31. 8. 2013 v seznamu insolvenčních správců je nezákonný. Žalovanému zakázal pokračovat v porušování vymezeného žalobcova práva a přikázal mu obnovit stav před nezákonným zásahem.

[3] Uvedení údaje v seznamu insolvenčních správců o tom, že žalobci zaniklo právo vykonávat činnost insolvenčního správce ve smyslu § 12 písm. e) zákona č. 312/2006 Sb., o insolvenčních správcích, ve znění účinném do 31. 7. 2013, je evidenčním úkonem, při kterém správní orgán autoritativně (tj. vrchnostensky) potvrzuje, že byl učiněn úkon – oznámení, se kterým zákon spojuje zánik práva vykonávat činnost insolvenčního správce. Vedle zákona o insolvenčních správcích je tento postup subsidiárně upraven v části čtvrté správního řádu (viz § 1 odst. 1 a § 177 odst. 2 správního řádu). Podle § 154 správního řádu, pro postup podle části čtvrté správního řádu obdobně platí i některá ustanovení jiných částí správního řádu, mj. i § 30. Podle § 30 odst. 1 správního řádu jménem právnické osoby činí úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle zvláštního zákona. Tímto zákonem je občanský soudní řád. Podle § 21 odst. 1 písm. a) o. s. ř., ve znění účinném do 31. 12. 2013, jedná za právnickou osobu její statutární orgán. Podle § 21 odst. 4 o. s. ř. za právnickou osobu nemůže jednat ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy právnické osoby.

[4] Pokud jsou zájmy fyzické osoby v rozporu se zájmy právnické osoby, za niž fyzická osoba v řízení jedná, nelze s takovou fyzickou osobou v řízení jednat a jejím úkonům přičítat procesní účinky; na takové úkony se hledí, jako by vůbec nebyly učiněny. Městský soud dovodil, že i při postupech podle správního řádu lze vyjít z ustálené judikatury civilních soudů (srov. R 37/2000), podle které se uvedené závěry aplikují i v případě, je-li takovou fyzickou osobou statutární orgán právnické osoby.

[5] Rozpor mezi zájmy právnické osoby a fyzické osoby za ni jednající plyne v dané věci z podání Mgr. Ing. Petry Hýskové, ohlášeného společníka žalobce, ze dne 29. 7. 2013, na jehož základě žalovaný provedl zapsání údaje o zániku práva vykonávat činnost insolvenčního správce do seznamu insolvenčních správců ke dni 31. 8. 2013. Podle uvedeného podání má být Mgr. Ing. Petře Hýskové jakožto fyzické osobě obnovena činnost insolvenčního správce, žalobci, jehož je tato osoba statutárním orgánem a jehož jménem dané podání činí, má být naopak ukončena. S ohledem na rozpor mezi zájmy žalobce a Mgr. Ing. Petry Hýskové byly dány důvody pro aplikaci § 21 odst. 4 o. s. ř. Žalovaný neměl k podání Mgr. Ing. Petry Hýskové přihlížet a neměl z něj vyvodit následek předpokládaný v § 12 písm. e) zákona o insolvenčních správcích. Žalovaný neměl tento následek osvědčit zápisem v seznamu insolvenčních správců, neboť žalobcovo právo vykonávat činnost insolvenčního správce nemohlo zaniknout ze zákona.

[6] Poukazy žalobce na ustanovení obchodního zákoníku a společenské smlouvy o zákazu konkurence nejsou pro posuzovanou věc podle soudu relevantní. Podstatnou je naopak interpretace § 30 odst. 1 správního řádu a § 21 o. s. ř., neboť právě tato ustanovení upravují jednání právnické osoby před správním orgánem. Případnou soud neshledal ani argumentaci žalovaného, že shora předestřený výklad znemožňuje, aby veřejná obchodní společnost dobrovolně ukončila činnost insolvenčního správce na základě oznámení. Oznámení podle § 12 odst. 1 písm. e) zákona o insolvenčních správcích může učinit ten společník, jehož zájmy nebudou v rozporu se zájmy společnosti. Ohlášený společník může dále v mezích zákona a společenské smlouvy vystoupit z veřejné obchodní společnosti.

II.

[7] Rozsudek městského soudu napadl žalovaný (stěžovatel) kasační stížností z důvodu podle § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

[8] Stěžovatel nesouhlasí se závěrem městského soudu, že neměl přihlížet k oznámení Mgr. Ing. Petry Hýskové. To by ve svém důsledku znamenalo, že každý ohlášený společník v případě oznámení o ukončení činnosti insolvenčního správce vždy jedná v rozporu se zájmy společnosti a ohlášený společník takto nikdy nemůže ukončit činnost insolvenčního správce. Zánik práva ohlášeného společníka vykonávat činnost insolvenčního správce je zákonným důsledkem ukončení činnosti insolvenčního správce – veřejné obchodní společnosti, nikoliv důsledkem rozhodnutí správního orgánu. Ohlášený společník s ohledem na § 5 odst. 2 písm. a) zákona o insolvenčních správcích propůjčuje veřejné obchodní společnosti své právo vykonávat činnost insolvenčního správce. Stěžovatel má za to, že je oprávněn toto právo také vzít zpět a pokračovat ve výkonu činnosti insolvenčního správce jako fyzická osoba.

[9] Stěžovatel se neztotožnil ani s argumentací městského soudu, že ukončení výkonu činnosti insolvenčního správce – veřejné obchodní společnosti, jež oznámil ohlášený společník, který bude totožnou činnost vykonávat jako fyzická osoba, je vždy úkonem, který je na úkor dotčené společnosti. Stěžovatel má naopak za to, že pokud podnikatel hodlá změnit formu, kterou vykonává svou podnikatelskou činnost, jedná se o jeho svobodné rozhodnutí, ve kterém mu nelze bránit ani posuzovat, zda je mu rozhodnutí na újmu či nikoliv. Stěžovatel nemohl z oznámení rozpoznat, že ukončení výkonu činnosti insolvenčního správce oznámené ohlášeným společníkem má považovat za úkon, který je v rozporu se zájmy společnosti. Samotné ukončení činnosti insolvenčního správce není bez dalšího jednáním v rozporu se zájmy společnosti. V rozporu se zájmy žalobce by naopak mohlo být vynucování, aby Mgr. Ing. Petry Hýsková proti své vůli vykonávala činnost insolvenčního správce v rámci žalobce. To by mohlo vést k rozporům uvnitř žalobce a mohlo mít vliv na kvalitu výkonu činnosti insolvenčního správce.

[10] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že oznámení podle § 12 odst. 1 písm. e) zákona o insolvenčních správcích může učinit ten společník, jehož zájmy nebudou v rozporu se zájmy obchodní společnosti. Podle soudu se tak stane za situace, kdy se jinému společníkovi v případě zániku práva vykonávat činnosti insolvenčního správce neobnoví právo vykonávat tuto činnost samostatně. Oporu v zákoně nemá ani ten závěr městského soudu, že ohlášený společník může ukončit činnost insolvenčního správce pouze vystoupením ze společnosti. Může tak učinit i písemným oznámením stěžovateli dle § 12 odst. 1 písm. e) zákona o insolvenčních správcích. Městský soud svým rozsudkem založil nedůvodnou nerovnost v právech společníků veřejné obchodní společnosti, kdy ohlášený společník je omezován na úkor neohlášeného společníka. Zákon o insolvenčních správcích přitom ve vztahu k možnosti podat oznámení o ukončení činnosti insolvenčního správce nerozlišuje mezi společníkem a ohlášeným společníkem.

III.

[11] Žalobce považuje kasační stížnost za zmatečnou, neboť ji stěžovatel nepodepřel žádnými důkazními prostředky. Stěžovatel nesprávně považoval podání Mgr. Ing. Petry Hýskové, učiněné na hlavičkovém papíře její advokátní kanceláře, za úkon statutárního orgánu žalobce. Toto podání učinila Mgr. Ing. Petra Hýsková jako fyzická osoba, přestože dle § 5 odst. 2 zákona o insolvenčních správcích prohlásila, že bude činnost insolvenčního

správce vykonávat pouze v rámci žalobce. Stěžovatel přistoupil k výmazu zápisu o oprávnění žalobce vykonávat činnost insolvenčního správce navzdory tomu, že jednání společníka bylo v rozporu s obchodním zákoníkem, společenskou smlouvou a proti zájmu žalobce.

[12] Za zcela mylný považuje žalobce stěžovatelův názor, že každý ohlášený společník v případě oznámení o ukončení činnosti insolvenčního správce jedná v rozporu se zájmy veřejné obchodní společnosti. Způsob ukončení činnosti veřejné obchodní společnosti stanoví taxativně obchodní zákoník. Zákon ani společenská smlouva neumožňují jednostranné zrušení společnosti. Výmaz zápisu o oprávnění žalobce vykonávat funkci insolvenčního správce byl proveden bez jakéhokoliv právního titulu. Neopodstatněná je rovněž obava stěžovatele o kvalitu činnosti vykonávané žalobcem. Postup žalobce naopak směřuje k zachování právní jistoty. Žalobce proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítl.

IV.

[13] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3, 4 s. ř. s.).

[14] Kasační stížnost není důvodná.

[15] Nejvyšší správní soud zjistil z předloženého spisového materiálu, že stěžovatel učinil posuzovaný záznam na základě oznámení Mgr. Ing. Petry Hýskové, jediného ohlášeného společníka žalobce, ze dne 29. 7. 2013. Ta v něm mimo jiného uvedla, že „s ohledem na judikaturu Vrchního soudu v Praze, novelizaci relevantních právních předpisů upravujících průběh insolvenčního řízení a výkon funkce insolvenčního správce, a v neposlední řadě i s ohledem na osobní důvody druhého společníka Dr. Oec. Michala Edla, MBA, Vám tímto jako ohlášený společník společnosti Edl a partneři, v.o.s. v souladu s ustanovením § 12 písm. e) ZoIS oznamuji, že společnost Edl a partneři, v.o.s. ukončí činnost insolvenčního správce, a to k 31. 8. 2013. Následujícím dnem tj. počínaje 1. 9. 2013 budu nadále opět vykonávat funkci insolvenčního správce na základě povolení resp. zvláštního povolení jako fyzická osoba (...). Bez vlivu na posouzení věci lze uvést, že Mgr. Ing. Petra Hýsková učinila uvedené podání na hlavičkovém papíru své advokátní kanceláře a u svého podpisu neuvedla, že jedná z pozice společníka žalobce.

[16] Podle výpisu z obchodního rejstříku má žalobce – veřejná obchodní společnost Edl a partneři v. o. s. dva společníky, a to Dr. oec. Michala Edla MBA a Mgr. Ing. Petru Hýskovou, kteří jsou současně jejím statutárním orgánem, přičemž jednat jménem obchodní společnosti je oprávněn každý z nich samostatně. Podle bodu 3 písm. a) Společenské smlouvy o založení veřejné obchodní společnosti i podle výpisu z obchodního rejstříku, je předmětem podnikání společnosti Edl a partneři mimo jiné výkon činnosti insolvenčního správce. Podle bodu 5 Společenské smlouvy bude žalobce vykonávat činnost insolvenčního správce prostřednictvím ohlášeného společníka Petry Hýskové. Podle bodu 10 Společenské smlouvy se na společníky vztahuje zákaz konkurence v rozsahu § 84 obchodního zákoníku, pokud se jedná o výkon činnosti insolvenčního správce, nedohodnou-li se jinak. Ke změně Společenské smlouvy může dojít jen z rozhodnutí valné hromady, která rozhoduje nadpoloviční většinou hlasů všech společníků.

[17] Nejvyšší správní soud konstatuje, že seznam insolvenčních správců je součástí insolvenčního rejstříku. Vedení seznamu insolvenčních správců je výkonem státní správy ze strany stěžovatele, jejíž realizace má povahu správního úkonu, který je způsobilý zasáhnout do veřejných subjektivních práv konkrétní osoby (analogicky viz usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 2. 2007, sp. zn. III. ÚS 415/06). V posuzované věci stěžovatel učinil záznam do seznamu insolvenčních správců na základě § 12 písm. e) zákona o insolvenčních správcích [podle § 12 odst. 1 písm. e) zákona o insolvenčních správcích účinného od 1. 8. 2013], podle kterého právo vykonávat činnost insolvenčního správce zaniká podáním písemného oznámení o ukončení činnosti insolvenčního správce, a to k poslednímu dni kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém byla doručena. Záznam podle uvedeného ustanovení je evidenčním úkonem, při kterém sice nedochází k vydání správního rozhodnutí, ale správní orgán jím autoritativně osvědčuje, že insolvenční správce stěžovateli písemně oznámil, že ukončil výkon činnosti insolvenčního správce. S tímto záznamem pak zákon spojuje zánik práva vykonávat činnost insolvenčního správce. Není-li tento záznam učiněn po právu, může jím dojít k zásahu do práv účastníka řízení, a proto tomuto účastníku náleží žalobní legitimace ve smyslu § 82 a násl. s. ř. s.

[18] Insolvenčním správcem může být podle § 8 odst. 1 zákona o insolvenčních správcích také veřejná obchodní společnost. Právní úkony v rámci funkce insolvenčního správce vykonává prostřednictvím svého ohlášeného společníka, jemuž bylo vydáno povolení vykonávat činnost insolvenčního správce a který učinil prohlášení podle § 5 odst. 2 téhož zákona, podle kterého bude činnost insolvenčního správce vykonávat pouze v rámci veřejné obchodní společnosti. Osoba, která je ohlášeným společníkem veřejné obchodní společnosti, nemůže vykonávat činnost insolvenčního správce samostatně, a to ode dne, kdy veřejné obchodní společnosti vzniklo právo vykonávat činnost insolvenčního správce [viz § 9 odst. 1 písm. d) a § 11 odst. 2 písm. a) zákona o insolvenčních správcích]. Funkci insolvenčního správce naopak nemůže za veřejnou obchodní společnost vykonávat společník neohlášený.

[19] Městský soud správně konstatoval, že i na provádění záznamu do seznamu insolvenčních správců se použije správní řád. Žádný z účastníků řízení to ostatně ani nezpochybňoval. Stěžovatel se proto musel i v rámci konání záznamů do seznamu insolvenčních správců řídit § 30 odst. 1 správního řádu (za použití § 154 a § 177 odst. 2 správního řádu), podle kterého jménem právnické osoby činí úkony ten, kdo je k tomu oprávněn v řízení před soudem podle zvláštního zákona. Poznámka pod čarou odkazuje na § 21 občanského soudního řádu. Podle § 21 odst. 1 občanského soudního řádu (ve znění účinném do 31. 12. 2013) jedná za právnickou osobu její statutární orgán. Tvoří-li statutární orgán více fyzických osob, jedná za právnickou osobu jeho předseda, popřípadě jeho člen, který tím byl pověřen. V posuzovaném případě tvoří statutární orgán žalobce dvě osoby. To znamená, že podání jménem žalobce mohl učinit jak Dr. oec. Michal Edl MBA, tak i Mgr. Ing. Petra Hýsková. S ohledem na § 21 odst. 4 o. s. ř. platí, že žádná z těchto osob nemohla jednat za žalobce před správním orgánem, jestliže by bylo zjištěno, že její zájmy byly v rámci učiněného úkonu v rozporu se zájmy samotného žalobce.

[20] Nejvyšší správní soud shodně s městským soudem dospěl k závěru, že podání společníka žalobce Mgr. Ing. Petry Hýskové ze dne 29. 7. 2013 bylo učiněno v rozporu se zájmy žalobce. Tímto právním úkonem došlo k eliminaci jednoho z předmětů činnosti

žalobce, tedy možnosti být v insolvenčních řízeních ustanovován jako insolvenční správce a současně jím došlo k obnovení práva Mgr. Ing. Petry Hýskové vykonávat činnost insolvenčního správce samostatně, mimo veřejnou obchodní společnost. Střetu zájmů v dané společnosti ostatně odpovídá i následná obrana druhého společníka žalobce - Dr. oec. Michala Edla MBA před stěžovatelem i v soudním řízení. Za situace, kdy jednání ohlášeného společníka bylo očividně na úkor žalobce a nebylo jej možno chápat jinak, nežli jako rozporné se zájmy společnosti, měl stěžovatel ověřit, zda je postup Mgr. Ing. Petry Hýskové v souladu se zájmy společnosti a případně žalobci poskytnout lhůtu, aby poměry ve společnosti upravil.

[21] Oznámení ve smyslu § 12 písm. e) [v nyní účinném znění § 12 odst. 1 písm. e)] zákona o insolvenčních správcích musí být projevem vůle insolvenčního správce – veřejné obchodní společnosti, nikoliv pouze jednoho ze společníků. Na tomto místě lze poukázat, že Vrchní soud v Olomouci v usnesení ze dne 21. 6. 2013, čj. 1 VSOL 895/2013-B-110, konstatoval, že v insolvenčním řízení může veřejná obchodní společnost činit právní úkony, které náležejí do výkonu funkce insolvenčního správce, jediné rukou ohlášeného a soudu oznámeného společníka. Na druhou stranu je však třeba výkon činnosti insolvenčního správce – veřejné obchodní společnosti odlišovat od jednání této společnosti coby podnikatelského subjektu.

[22] Z toho lze pro posuzovanou věc vyvodit, že aby v daném případě podání Mgr. Ing. Petry Hýskové (a samozřejmě i případné podání druhého – neohlášeného – společníka) mohlo vyvolat právní následky, muselo by být zřejmé, že se jedná o vůli veřejné obchodní společnosti, nikoliv jednotlivého společníka. To se v posuzovaném případě nestalo. V tomto směru není příhodná argumentace stěžovatele, že podnikatel může vykonávat svou podnikatelskou činnost ve formě, kterou zvolí. Je totiž třeba mít na zřeteli, že v daném případě byl insolvenčním správcem žalobce a nikoliv jeho společník; vůle obchodní společnosti a jejích některých společníků se nemusí vždy shodovat, ale naopak může být v rozporu.

[23] Nejvyšší správní soud k uvedenému doplňuje, že skutečnost, že je jednání člena statutárního orgánu společníka v rozporu se zájmy samotné společnosti, je třeba mít vždy postaveno na jisto. Pokud by stěžovateli po obdržení oznámení společníka insolvenčního správce – veřejné obchodní společnosti vznikly pochybnosti, zda se skutečně jedná o podání, které je v souladu se zájmy společnosti, má učinit kroky, aby tyto pochybnosti odstranil.

[24] Není správný názor stěžovatele, že úkon ohlášeného společníka bude vždy v rozporu se zájmy společnosti. Veřejná obchodní společnost totiž může mít více než dva společníky a může mít též více než jednoho ohlášeného společníka, jejichž prostřednictvím bude vykonávat činnost insolvenčního správce. Nejvyšší správní soud nevylučuje, že by oznámení ve smyslu § 12 (odst. 1) písm. e) zákona o insolvenčních správcích mohl učinit i jediný ohlášený společník veřejné obchodní společnosti, a to při vědomí, že tato obchodní společnost nebude moci nadále vykonávat činnost insolvenčního správce. Z takového podání ovšem musí být zřejmé, že se jedná o projev vůle společnosti, doložený např. prohlášením ostatních společníků či doložením změny společenské smlouvy. Nejvyšší správní soud přitom zdůrazňuje, že každé podání je třeba posuzovat individuálně a s ohledem na konkrétní okolnosti té které věci.

[25] Shora uvedené nelze samozřejmě interpretovat tak, že musí ohlášený společník proti své vůli setrvat ve veřejné obchodní společnosti coby ohlášený společník nebo jako společník vůbec. Správní soudy ovšem nejsou povolány k tomu, aby řešily vnitřní vztahy mezi společníky obchodních společností či mezi obchodní společností a jejími společníky, které jsou ze své podstaty soukromoprávní povahy. Je na společníku žalobce, aby využil oprávnění, které mu svěřují obchodně právní předpisy, aby jednání žalobce odpovídalo rovněž i jeho zájmům nebo aby případně svou účast v žalobci ukončil.

[26] Se zřetelem ke shora uvedenému Nejvyšší správní soud shledal kasační stížnost nedůvodnou. Proto ji podle § 110 odst. 1 s. ř. s., poslední věty, zamítl.

[27] O náhradě nákladů řízení rozhodl Nejvyšší správní soud v souladu s § 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s. Žalobce byl v řízení o kasační stížnosti plně úspěšný, proto má podle § 60 odst. 1 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení vůči žalovanému, který úspěšný nebyl. Náklady řízení byly stanoveny podle vyhlášky č. 177/1996 Sb., advokátního tarifu, v tomto případě za jeden úkon právní služby spočívající ve vyjádření ke kasační stížnosti žalovaného ve výši 3100 Kč, a paušální náhrady hotových výdajů s tímto úkonem spojených ve výši 300 Kč [§ 7, § 9 odst. 4 písm. d), § 11 odst. 1 písm. d), § 13 odst. 3 citované vyhlášky], celkem tedy 3400 Kč. Nejvyšší správní soud poznamenává, že nepřiznal žalobci náhradu nákladů řízení za vyjádření k návrhu na přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ze dne 1. 7. 2013, neboť se nejedná o úkon právní služby ve smyslu § 11 advokátního tarifu (viz také rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 1. 8. 2013, čj. 1 Afs 63/2013 - 54). Vzhledem k tomu, že zástupce žalobce je plátcem daně z přidané hodnoty, zvýšil Nejvyšší správní soud v souladu s § 57 odst. 2 s. ř. s. předmětnou částku o 714 Kč odpovídající této dani. Celkem tedy žalobci na náhradě nákladů řízení náleží 4114 Kč.

P o u č e n í: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně 9. září 2014

JUDr. Michal Mazanec
předseda senátu